

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Dopisovanje. V zadnjem času je prejela Gasilska zveza od nekaterih gasilskih Zajednic dopise, ki niso bili pisani tako, kakor je to v navadi v občevanju nižjih gasilskih ustanov z višjimi.

O tem je razpravljala tudi Uprava zveze na svoji seji, ki se je vršila od 11. do 13. oktobra t. l. in je sklenila, da opozori vse gasilske zajednice, da vse svoje dopise Gasilski zvezi sestavljajo v tonu, ki odgovarja gasilski zavesti, disciplini in bratskim odnosjem, ki morajo vladati med gasilci.

Zveza bo v prihodnje ukrenila stroge ukrepe proti onim ustanovam, ki bodo pošiljale dopise z žaljivo ali neprimerno vsebino, ki nikakor ni v čast gasilski ustanovi.

Vse bratske zajednice prosimo, da se gornjega točno drže in isto zahtevajo od svojih podrejenih ustanov.

Izključevanje članov — pojasnilo. Vsled nekega konkretnega slučaja in pritožbe, ki jo je prejela Zveza, je zvezno starešinstvo na seji 16. marca 1937 pojasnilo, da skupščina čete lahko izključuje svoje člane, če je to na dnevnem redu skupščine ali pa če je vložen takšen predlog vsaj tri dni pred skupščino v smislu točke 8 § 19 Zakona o organizaciji gasilstva.

O tem vprašanju je razpravljala tudi zvezna uprava na svoji seji 11. do 13. oktobra t. l. in je sklenila sledeče:

Uprava Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije je na svoji seji od 11. do 13. oktobra t. l. ugotovila, da je pojasnilo zveznega starešinstva, ki ga je podalo o tem vprašanju 16. marca 1937 o izključevanju članov na skupščini gasilske čete po zakonu neosnovano in napačno. Zato opozarja na podlagi § 64 točka 1 Zakona o organizaciji gasilstva vse gasilske ustanove na predpise §§ 16 in 19 točki 10 in 22 Zakona o organizaciji gasilstva, po katerih skupščina čete ne more nikoli direktno izključevati članov, temveč lahko samo sklepa o pravočasno predloženih pritožbah izključenih članov proti odlokom upravnega odbora.

»Naša krila« — priporočilo. Osrednji upravni odbor Aero-kluba »Naša krila« se je obrnil na Zvezo s prošnjo, da ta priporoči svojim ustanovam njegov časopis »Naša krila«. Na svoji seji 4. oktobra t. l. je Zveza sklenila, da list vsem podrejenim gasilskim ustanovam priporoči. Naročnina znaša 45 din letno. List izhaja tedensko enkrat in se naroča pri Središnji upravi Kraljevskog jugoslovanskega Aero-kluba »Naša krila«, Beograd, ulica Uzun Mirkova br. 4. Vsem gasilskim ustanovam lepo opremljeni in dobro urejevani list »Naša krila« prav toplo priporočamo.

Vesti starešinstva Gasilske zajednice za dravsko banovino

Vsem tov. župskim upravam in gasilskim četam Gasilske zajednice dravske banovine. Bliža se 1. december, praznik Zedinjenja Slovencev, Srbov in Hrvatov kraljevine Jugoslavije.

Velik državni praznik; cela država ga proslavi iskrenega srca, dostojno in svečano. Splošnemu praznovanju se pridružimo tudi vsi slovenski in jugoslovanski gasilci in s tem pokažemo globoko spoštovanje in pieteto velikim žrtvam, ki so padle za ustvaritev lepe in močne Jugoslavije.

Skoro bo že 20 let, odkar smo se sešli z brati z juga in vzhoda ter uresničili sen naših dedov, željo nas vseh. Zgradili smo si topel dom — državo treh bratov, v kateri naj bo vsem prijetno, ki naj bo vsakomur ljuba.

Spomin tega velikega dejanja, tega velikega poživetja in dokaz naše življenske moči praznujemo na dan 1. decembra.

Grozeče vihre so včasih skušale zmanjšati sijaj tega praznika, a zdrava državljanska zavest našega ljudstva je vse to krepko pregnala; pokazala je ponovno svojo odločnost po skupni, bratski in močni Jugoslaviji.

Tudi kongres jugoslovanskega gasilstva v Zagrebu je bil miniran. Gasilstvo naše države pa je odklonilo vsako rušenje naših vrst; nastopilo je ostro proti poskusu, da bi se gasilske organizacije solidarizirale in istovetile z duhom in cilji političnih organizacij.

Ne dajmo se begati, tovariši! Vemo, da smo se z ustvaritvijo Jugoslavije sešli trije bratje, ki smo rasli pod različnimi vplivi. Bili smo deljeni. Tujec nas je krotil s silo in razkosanjem. Naša kultura, naš narodni in gospodarski razvoj je šel v razne smeri, ki pa se bodo združile na široki cesti prave svobode in enakopravnosti.

Na tej poti bomo lahko v miru ustvarjali nov red, ki ga zahteva čas in svojstven značaj vsakega brata.

Zavedamo se, da je med nami brati še mnogo razlik. Zavedamo pa se tudi pomena našega Zedinjenja, ne pozabljamo Kalvarij naših dedov, Golgote še nepozabljene svetovne vihre in ne moremo zanikati živih spomenikov našega hotenja: vojnih žrtev, ki strahotno kličejo k bratstvu.

Iz tega spoznavamo šele velik pomen 1. decembra, ki so ga pomagali ustvarjati z vso silo naši bratje z juga na čelu z našo slavno, v ognju preizkušeno dinastijo Karađorđevićev, ki s svojo modrostjo vodi naš skupni dom, s tem pa tudi naše jugoslovansko gasilstvo.

Živio naš kralj Peter II.!

Živio naš pokrovitelj kraljevič Tomislav!

Živio Nj. Vis. knez namestnik Pavle!

Živio naš visoki kraljevski dom!

O d r e d b a :

Proslava praznika naj se vrši na sledeči način:

Vse gasilske ustanove se na dan proslave Zedinjenja dne 1. decembra t. l. udeleže v svečanem kroju polnoštevilno ali vsaj po svojih upravah cerkvenih svečanosti in morebitnih drugih prireditev v počastitev tega praznika.

Vse potrebno naj ukrenejo v svojem delokrogu gasilske ustanove same, upoštevajoč krajevne razmere.

Prednja okrožnica naj se prečita zbranemu članstvu na dan proslave.

Z gasilskim pozdravom:

N a p o m o č !

Starešinstvo Gasilske zajednice dravske banovine v Ljubljani.

Seje starešinstva so se vršile 5. julija, 7. avgusta in 20. septembra, osrednjega odbora pa so se vršile 7. avgusta in 17. oktobra 1927. Na pravili so se sledeči sklepi:

Zahvala se izreka ljubljanski župi radi vzornega nastopa pred Mestnim domom ob prihodu gospoda ministra dr. Rogiča.

Odobri se virman za kritje sejin nadzornega odbora iz proračunske postavke za sejnine starešinstva.

Odobrijo se vsa doslej izdana odlikovanja za dolgoletna službovanja ter se pooblašča tt. starešina in tajnik Zajednice, da s tem delom nadaljujeta v smislu predpisa.

Osvoji se predlog, da je mogoče odlikovati s kolajno za dolgoletno službovanje tudi podpornega člana za dotično število let, ki jih je doslužil kot izvršujoč član. Obenem se sklene, da se v primeru, ako je kak gasilec služil pri več četah, štejejo vsa leta faktično izvršujoče službe. Tudi vojna leta se vštejejo tistim, ki so bili že preje gasilci.

Članom osrednjega odbora Gasilske zajednice dravske banovine se izdajo posebne legitimacije.

Tov. župe naj stavijo predlogom za odlikovanje za dolgoletno službovanje svoje pripombe, če so predlaganci tudi danes še vredni imeti odlikovanje. Vse tov. čete opozarjamo, da svoje člane po preteku 25 letnega službovanja prevedejo v rezervne člane.

Odobri se virman iz postavke: Nepredvideni stroški, s katerim se bo krila najemnina, ki se je v proračunu za din 600.— preniško predvidela.

Sklene se ustanoviti tiskovni fond za »Gasilca« in za Vadnik. Tov. Kramberger napravi tozadevni pravilnik. Ustanovi se tudi splošni rezervni fond, s katerim bo razpolagal osrednji odbor. Tozadevni osnutek pravilnika pripravi tov. I. podstarešina Gasilske zveze Snoj Franc.

Izda se Vadnik v nakladi 5000 izvodov, ki bodo vezani v mehko platno.

Odobrijo se krediti za tiskanje Vadnika.

Cena Vadniku se določi z 10 din. Ako dobimo od Gasilske zveze za tiskanje Vadnika din 30.000.— podpore, dobe čete in župe po dva izvoda brezplačno.

Prihodnje leto naj objavlja »Gasilec« proste in orodne vaje, ki jih naj pripravi po določenih smernicah tehnični odsek Gasilske zajednice.

Sestavijo naj se tudi vaje za naraščaj.

Te vaje bodo za prihodnje leto obvezne pri vsakovrstnih gasilskih prireditvah.

Sklene se izdati brošuro »Stavbarstvo« v nakladi 3000 izvodov in »Naši stroji« v nakladi 5000 izvodov kot učni knjigi za gasilstvo. En izvod prve in druge se podari četam in župam brezplačno.

Prodajno ceno določi tiskovni odsek Gasilske zajednice.

Sklene se izdati gasilski koledarček za leto 1938. Kulturno-prosvetni odsek se pooblašča, da kak članek za koledarček izpusti, oziroma zamenja z drugim.

V koledarčku se objavi tudi gasilska statistika in pojasnilo k nji. Kulturno-prosvetni odsek se pooblašča, da da koledarček v tisk in da poskrbi za njegovo pravočasno odpošiljatev. Potrebni krediti se odobre.

Kulturno-prosvetni odsek se pooblašča, da pripravi vse potrebno, da se vrše po naših gasilskih četah že letos predavanja o slovenskih velmožeh.

Povsod se smejo vršiti gasilske prireditve le v zvezi z dopoldanskim, oziroma popoldanskim javnim nastopom v tej ali oni obliki. Zgolj gostilniške veselice naj v letu 1938 odpadejo. Tudi veselice na osamljenih krajih (n. pr. v gozdovih) se ne smejo vršiti.

Gostje v krajih morajo zapustiti gasilske prireditve najkasneje ob običajni policijski uri.

Sklene se zbrati ves kulturno-prosvetni program gasilskih ustanov. Na podlagi tega gradiva, ki ga bomo dostavili Gasilski zvezi, bomo skušali doseči pri pristojnem ministrstvu oprostitev plačila taks za kulturno-prosvetne prireditve gasilskih čet.

Sklene se izvesti tehnične tečaje, na katere morajo poslati gasilske čete po dva udeleženca.

Tehnični odsek se pooblašča, da sestavi urnik, hišni red in poslovnik za tečaje; obenem se mu naloži, da izvrši v podrobnostih organizacijo tečajev v tehničnem in administrativnem pogledu.

Starešinstvo se pooblašča, da razpolaga s krediti, ki so v zvezi s tehničnimi tečaji in gasilskimi izpiti.

Banovinski odbor za propagando zaščite prebivalstva pred napadi iz zraka se naproša, naj izda vsem občinam okrožnico, da bi dale udeležencem teh tečajev na razpolago protiplinske maske.

Sprejme se načrt inspekcij, ki ga je predložil tov. gasilski inspektor; starešinstvo se pooblašča, da po potrebi odreja inspekcije.

»Vadnik«, pozdrav. Gasilska zveza kraljevine Jugoslavije je na zadnji seji uprave sklenila, da velja za Slovence »Vadnik« v slovenskem jeziku. Vsled gornjega sklepa je smatrati »Vadnik«, ki ga bo izdala Gasilska zajednica za dravsko banovino, za originalen vadnik. V tem »Vadniku« je tudi urejen naš slovenski gasilski pozdrav, ki se glasi v pozdravu in odzdravu »Na pomoč!«

O tem se obveščajo vse gasilske edinice v svrhu brezpogojnega ravnanja.

Prispevki za kraje, poškodovane po elementarnih nezgodah. Kraljevska banska uprava nas je z dopisom VI. št. 22.875 z dne 5. oktobra t. l. obvestila, da so za kraje, poškodovane po elementarnih nezgodah, po dobavljenih obvestilih tudi posamezna gasilska društva in čete zbirale prispevke po svojih okoliših. Ker ti nabrani prispevki še niso bili odstopljeni banovinskemu osrednjemu pomožnemu odboru za pomoč navedenim poškodovancem, nas je banska uprava zaprosila, da naročimo vsem gasilskim društvom in četam, naj zbrane prispevke nakažejo hranilnici drav-

ske banovine v Ljubljani z označbo, da so to zbrani prispevki za sklad za podpiranje po ujmi poškodovanih krajev.

Vabimo vse tovariške čete, ki so te prispevke nabirale, da to takoj sporoče Gasilski zajednici, ki jim bo na to dostavila položnice, s katerimi bodo nabrane zneske lahko odposlale na pristojno mesto.

Novi člani — zdravniški pregled. Kr. banska uprava v Ljubljani nas obvešča:

V zvezi z Vašo predstavko z dne 17. avgusta 1937 št. 4748, da bi se novi člani gasilskih organizacij, ki so po zakonu podvrženi zdravniškemu pregledu, ko vstopajo v organizacije, po sreskih sanitetnih referentih brezplačno pregledovali, je ministristvo socialne politike in narodnega zdravja izdalo rešenje z dne 20. septembra 1937 S. Br. 24.337, da ni zakonske možnosti za odreditev brezplačnega pregleda.

Pač pa naj bi se vršil tak pregled v bodoče po minimalni tarifi z ozirom na značaj in človekoljubni namen gasilskih organizacij.

O tem se obenem obveščajo sreska načelstva in mestna poglavarstva, da izdajo navodila v tem pravcu področnim zdravnikom v javni službi.

Vozači motornih vozil prostovoljnih gasilskih čet — oprostitev banovinske takse. Kr. banska uprava nam je poslala pod VII. št. 16.313/2 z dne 23. oktobra t. l. sledeči dopis:

»Po § 73 pravilnika o banovinskem proračunu dravske banovine za leto 1937/38 kraljevska banska uprava na prošnjo lahko oprosti banovinske takse na vozniško izkaznico vozače motornih vozil prostovoljnih gasilskih čet, ako ne vozijo tudi z drugimi motornimi vozili. Te oprostitve dovoljuje kraljevska banska uprava za vsako leto posebej.

Ker se dogaja, da vozači motornih vozil prostovoljnih gasilskih čet vlagajo prošnje vse leto, Vas kraljevska banska uprava naproša, da obvestite vse prostovoljne gasilske čete, da je plačilni rok, ko mora biti plačana banovinska taksa, po citiranem pravilniku določen na 28. februar vsakega leta. Radi tega morajo vozači, ki se hočejo poslužiti ugodnosti, ki jih v pogledu plačila banovinske takse na vozniško izkaznico nudi § 73 spredaj navedenega pravilnika, prošnje vložiti vsaj do 28. februarja vsakega leta. Kraljevska banska uprava pripominja, da bo vse prošnje, ki bodo brez zadostnega razloga vložene po tem roku (1. izdaja vozniške izkaznice), kot prepozno vložene zavrnila.

Vsaka taka prošnja je podvržena banovinski taksi 10 dinarjev.«

Opozarjamo vse tovariške čete, da se točno drže dopisa kraljevske banske uprave.

Godba v Bosanski Krupi — vprašanja. Prostovoljna gasilska četa v Bosanski Krupi namerava ustanoviti glasbeni odsek ter prosi zajednico za sledeče podatke:

1. Ako imamo v gasilskih vrstah osebo, ki je strokovno izobražena, da bi vodila omenjeni odsek.

2. Pod kakšnimi pogoji bi hotel dotični prevzeti učenje odseka.

3. Četa želi kupiti godala.

Interesenti naj se obrnejo naravnost na četo ter o tem obveste gasilsko zajednico.

To in ono

Feuerpolizei poroča

Obramba pred požari in šolske radio-oddaje. V začetku maja je bila seja šolskih pedagogov in zastopnikov radio postaj, na kateri so govorili o šolskih radio-oddajah. Med zastopniki šol in vzgojiteljev in zastopniki radio oddajnih postaj je bil sklenjen sporazum, po katerem morajo biti vse šolske radio oddaje bolj pod vplivom vzgojiteljev, kakor so bile doslej.

Ker se mnogo omenja tudi vprašanje obrambe pred požari, je zelo zanimivo, če slišimo mnenje uglednega švedskega gasilskega časopisa.

Ob priliki velikega svetovnega kongresa za varčevanje so prišli do sklepa, naj bi poskusili z radio oddajami, ki bi jih ponazorovale primerne gasilske slike.

G. Sjörgen je prišel na misel, da bo poskusil s takšnim predavanjem, ki ga bodo spremljale slike. S pomočjo g. Götherja in gasilskih organizacij je izdelal serijo slik o obrambi pred požarom. Vsaka serija ima osem slik. Predavanje v radiu je bilo zamišljeno v obliki dvogovora, ki sta ga izvajala med seboj gg. Sjörgen in Götheström in ki so ga po šolah spremljali z izdelanimi slikami.

Predavanje se je pričelo z naštevanjem malih požarov in vzrokov, ki jih povzročijo. Polagoma se je pa razvijalo do večjih in opasnějšíh požarov. Zraven tega je pa bila posebna pažnja posvečena požarom šolskih poslopij in reševanju učencev. Da bi se organizatorji prepričali o uspehu tega predava-

Naš vadnik

VII. ZASTAVA.

Kako se zastava prinese in odnese.

169. Vsaka gasilska četa ali višja gasilska ustanova mora svoji zastavi izkazovati največje časti.

Četa se postavi v osnovnem redu z desnim krilom pred poslopjem, kjer je zastava shranjena. Zastavonoša in eden podčastnik (če ima četa večje število častnikov, lahko odredi poveljnik častnika) se postavita po predpisih točke 110. desno poleg desnokrilih. Oddelni vodja prvega voda spremlja zastavo ko se prinese in ko se odnese. Z oddelnim vodjo gredo: zastavonoša, podčastnik, ki se postavi za zastavonošo, in oba desnokrila prvega voda. Za izvršitev tega poveljuje poveljnik:

»Za prihod zastave na desna krila«.

Na to povelje odidejo vsi oddelni vodje na desna krila svojih vodov in se postavijo poleg krilih v presledku 10 cm uravnani s prednjo vrsto, oddelni vodja prvega voda pa v presledku 10 cm na desno poleg zastavonoše, in odide istočasno z zastavonošo, podčastnikom, spremljevalcem in krilnima po zastavo. Ko prinesejo zastavo, poveljuje poveljnik »pozdrav na desno«. Zastavonoša in spremljevalci gredo naravnost proti desnemu krilu, zavijejo na desno in pridejo h krilu od zadaj tako, da pride vsak na predpisano mesto. Potem poveljuje poveljnik »mirno« in »na svoja mesta«, nakar oddelni vodje odidejo na svoja mesta.

170. Ravno tako je treba nastopiti, ko se zastava odnese. Poveljnik poveljuje:

»Za odhod zastave na desna krila«.

Oddelni vodje odidejo na desna krila po predpisih točke 169.; nato poveljuje poveljnik »pozdrav na desno«. Zastavonoša s spremstvom odnese zastavo, potem se pa s celim spremstvom vrne na svoje mesto. Ko je poveljnik poveljeval »mirno« in »na svoja mesta«, odidejo oddelni vodje na svoja mesta.

171. Kadar se nosi zastava iz prostora, ki je zunaj stalnih prostorov čete ali kadar se prinese izven četinih prostorov, se odredi za spremstvo en vod z godbo ali s trobentači. Ta vod spremlja in sprejme, oziroma odda zastavo po predpisih točk 169. in 170. Ravno tako se odredi za spremstvo zastave, ki jo ima kaka višja edinica, v vsa-

kem primeru en vod, na primer, če ima zastavo župa, zajednica ali zveza.

172. Če so pri četi trobentači ali če je navzoča godba, trobijo trobentači, kadar se prinese ali odnese zastava, na povelje »pozdrav« znak »mirno«, godba pa igra državno himno.

Pozdravljanje z zastavo.

173. Z zastavo se pozdravlja samo v primerih, predvidenih v čl. 13, točka 1. do 6. pravil gasilske službe.

Če zastavonoša stoji na mestu in drži zastavo »pri nogi«, dvigne zastavo z obema rokama toliko, da pride spodnji rob razvite zastave 20 cm nad zemljo. Pri pozdravljanju med pohodom vzame zastavonoša zastavo z ramena ter jo povesi naprej tako, da visi spodnji rob zastave 20 cm nad zemljo.

VIII. SPREJEMI.

174. Pri sprejemu starešine, ki ga je gasilska edinica po čl. 81 pravil gasilske službe dolžna pozdraviti, se postavi edinica:

- a) četa v osnovnem redu,
- b) župa v osnovnem ali v sestavljenem redu, in
- c) zajednica in zveza v sestavljenem redu, če ni odrejeno drugače.

Ravnanje se vrši po širini ali po globini ter po krilu, od koder starešina pride.

Oddelni vodje se postavijo na ono krilo svojega voda v presledju 10 cm poleg krilnega, od koder starešina pride, uravnani v prednji vrsti.

Trobentači stojijo na krilu, od koder starešina pride in sicer:

Pri četi: v eni vrsti v presledku petih korakov od krila in uravnani s prednjo vrsto (če jih je več ko dva).

Pri župi: ako jih je več ko pet v dveh vrstah, v presledku petih korakov od krila in uravnani po prednji vrsti. Ako jih je manj ko pet, nastopijo kakor pri četi.

Pri zajednici ali zvezi: vsi trobentači so zvršeni v eni ali večih vrstah (kolikor jih pač je) v presledku 10 korakov, uravnani kakor edinica.

Godba se postavi na krilu, od koder starešina pride, v presledku 10 korakov od trobentačev, uravnana s prednjo vrsto. Kapelnik stoji

nja, so razpisali posebni natečaj za risbe in naloge o prvem predavanju. Uspeh je bil nepričakovano dober. Otroci so se predvsem interesirali za usodo živali ob priliki požara in za požare v gozdovih in usodo živali pri takšnih požarih.

Švedsko gasilstvo meni, da so takšna predavanja za otroke zelo koristna, posebno zato, ker otroci često predvsem na podežlju povzročijo požare.

Eksplोजija plina kot vzrok požara ali kot akt maščevanja. V tem članku pisec prikazuje, kako je hotel najemnik neke hiše iz osvete razdejati hišo s pomočjo plina. V to svrhu je odprl v pralnici plinski cev. Plin, ki se je razširil, je povzročil močno eksplozijo in je razdejal del hiše. Po eksploziji so prišli gasilci, ki so pričeli čistiti in reševati prebivalce iz porušene hiše. Poveljnik gasilcev je pravilno odredil, da so takoj zaprli vse plinske cevi in je prepovedal uporabo ognja.

Iz tega primera lahko spoznamo za gasilstvo važne opombe:

1. Pri takih primerih je treba strogo prepovedati uporabo odprtega ognja.

2. Poskrbeti je treba, da se takoj zapro plinske cevi v hiši in v okolici hiše.

3. Prihod gasilskih prav mora biti tako izveden, da ni nobene nevarnosti za orodje in moštvo v slučaju, da se stavba poruši.

4. Grupiranje gasilcev na enem samem mestu je prepovedano.

5. Mesto nesreče je treba zapreti zunaj in znotraj pred občinstvom.

Različne razsodbe. V nekem saškem mestu je požarna policija sporočila lastniku neke lese-ne hiše, naj to v najkrajšem času podere. Na podlagi tega ukaza se je lastnik hiše pritožil na sodišče z motivacijo, da ta hiša stoji že več ko šestdeset let in da ima torej, ker je stvar zastarela, pravico hišo takšno, kakoršna je, ohraniti.

Višje upravno sodišče je odbilo pritožbo z motivacijo, da za požarnopolicijske predpise ne obstoja zastarelost. Dejstvo, da ni požarna policija že preje tega od njega zahtevala, ga nikakor ne opravičuje, da leseno hišo ohrani v mestu še dalje.

Različno. Vsled energičnega čiščenja podstrešij od strani odbora za obrambo pred napadi iz zraka, so se znatno zmanjšali požari. — Vkljub temu pa se ponovno opaza, da natrpavajo podstrešja lastniki hiš znova z nepotrebnimi stvarmi. Ko bi spoznali lastniki hiš nevarnost, kateri je gasilec izpostavljen ob priliki takšnega požara na podstrešju in kakšno nevarnost predstavlja takšna navlaka za življenje gasilca, bi brez dvoma ohranili na podstrešju večji red, kakor je to v navadi.

Smernice za sestavo gasilskega reda v tovarnah. Te smernice morajo predvsem vsebovati opis načrta tovarne in tovarniških objektov, predvsem pa delov, ki so najbolj izpostavljeni nevarnosti ognja. Te smernice morajo biti nabite na vseh vidnih mestih v tovarni, tako da jih je mogoče vedno najti in prebrati. Ker pri pre-

pred sredino godbe za polovico njene širine; ko pa godba začne igrati, odide na zunanje krilo godbe in se postavi v presledku enega koraka od desnega krila. Več godb se sorazmerno razdeli na čete.

Poveljniki čet stojijo pet korakov pred krilnimi na onem krilu svoje čete, od koder prihaja starešina, obrnjeni kakor četa sama. Če je četa v sestavu župe, pride poveljnik, potem ko je poveljeval pozdrav, na krilo svoje čete in se postavi en korak od oddelnega vodje.

Starešina župe stoji deset korakov pred tistim krilom župe, od koder starešina prihaja, obrnjen k edinici. Če je župa v sestavu zajednice ali zveze, se župni starešina potem, ko je bila izdana zapoved za pozdrav, postavi na krilo pet korakov od krilnega uravnana s prednjo vrsto.

Inspektor zajednice (zveze) stoji 20 korakov (zvezin 30) — če ni dovolj prostora tudi manj — pred tistim krilom, od koder prihaja starešina, obrnjen k zajednici (zvezi). Če je zajednica v sestavu zveze, se postavi inspektor potem, ko je zapovedal pozdrav, dva koraka pred starešinstvom zajednice.

Starešinstvo zajednice stoji v presledku petih korakov od godbe ali trobentačev uravnano po prednji vrsti. Člani osrednjega odbora in gasilski častniki, ki niso razporejeni (mlajši od prihajajočega starešine), se zvrstijo med godbo (trobentači) in starešinstvom, in sicer tako, da so najmlajši po činu poleg trobentačev, najstarejši pa poleg starešinstva. Kadar nastopa zveza, se zvrstijo člani uprave na zunanjem krilu zajedničnih starešinstev, poleg njih pa na zunanjem krilu člani zveznega starešinstva. V koliko vrst se zvrstijo častniki, ki niso razporejeni, odloči najstarejši.

175. Tako zvrščene in uravnane edinice ostanejo »na mestu voljno«. Ko pride starešina na 50 do 100 korakov, se poveljuje pozdrav, in sicer:

Za četo: poveljnik se obrne k edinici in poveljuje »mirno« in »pozdrav na desno (levo)«, potem se pa obrne k starešini, mu gre, ko se je ta približal na 15—20 korakov, naproti in mu poroča, nakar spremlja starešino pri obhodu čete.

Za župo: starešina župe zapove z naglasnim poveljem in dodatkom »župa«, kar je potrebno za pozdrav, potem pa odide starešini naproti in mu poroča, nakar spremlja starešino; poveljniki ostanejo tačas na svojih mestih.

Za zajednico in zvezo velja isto kakor za župo s to razliko, da se doda naglasnemu povelju beseda »zajednica« ali »zveza«. Na poročilo odide samo zapovedujoči, ki tudi sam starešino spremlja.

Ko je starešina sprejel poročilo in obšel edinicu, poveljuje zapovedujoči »mirno« in »na mestu voljno« ter izvrši, kar je še morebiti nameravano.

176. Trobentač, oziroma trobentači trobijo znak »mirno« po čl. 85 in 87 pravil gasilske službe, kadar zapovedujoči to odredi, in sicer pred naglasnim poveljem za pozdrav, pri četi pa samo, kadar je samostojna. Godba igra pozdrav, ko se starešina približa na 100 korakov.

177. Poveljnik ali starešina, ki daje poročilo (raport), poroča o številu navzočih gasilcev, računajoč pri tem častnike, podčastnike in gasilce, n. pr.: »Gospod starešina (inspektor ali čin, ki ga dotičnik ima), v četi je 54 gasilcev.« Če poroča n. pr. župni starešina, bo rekel: »... v enoti je pet čet s skupno 202 gasilcema.«

Za poročilo pride zapovedujoči pred starešino in se dva koraka pred njim postavi »mirno«, pozdravi z roko, potem pa poroča. Preden odide, zopet pozdravi z roko, se obrne na levo-krog in gre na svoj prostor. Če zapovedujoči ne ve, ali je starešini, kateremu poroča, znano, za katero četo (edinico) poroča ali ne, mora v poročilu dodati ime edinice, n. pr.: »V prostovoljni gasilski četi N je 54 gasilcev.«

178. Ko je poročal poveljnik, oziroma zapovedujoči, spremlja starešino in se pri tem nahaja dva koraka zunaj in zadaj, ko je pa starešina pregledal edinicu, sprejema od njega nadaljnja povelja in zapovedi.

179. Navzoči gasilski častniki, ki niso razporejeni (po t. 174: starešinstvo), pozdravljajo starešino z roko istočasno ko edinica. Ko pride starešina mimo, spuščajo roke po vrsti in ostanejo na svojih mestih, dokler sprejem ni končan.

180. Ko starešina gre mimo edinice, ga gasilci spremljajo s pogledi in ko jih pozdravi z »na pomoč gasilci«, mu glasno in soglasno odgovorijo »na pomoč«.

181. Kadar starešina ali sploh predpostavljeni izrazi gasilcem v enoti ali edinici svoje zadovoljstvo radi dobro opravljenega dela, mu gasilci odgovarjajo glasno in soglasno »potrudimo se«; tako odgovarjajo tudi, če je pohvala bila izrečena med kretanjem.

prečevanju požarov igra največjo vlogo brzina, se morajo tudi smernice prilagoditi tej zahtevi. Če nastane požar, je treba takoj obvestiti tovarniško gasilsko četo; če ta ni dovolj dobro opremljena ali ne more obvladati požara, mestno; poleg tega je treba takoj javiti požar ravnatelju, upravniku kotlov in strojev ter vrtarju. Dokler ni gasilsko orodje na mestu požara, je treba gasiti z vsemi sredstvi, ki so slučajno na razpolago.

Smernice in načrti morajo vsebovati tudi točen opis lege hidrantov, vodnjakov in drugih rezervarjev z vodo, reguliranje razsvetljave in po potrebi tudi ustavljanje strojev in obrata sploh.

Požar dunajske Rotunde

Pet dni po zaključku dunajskega velesejma so 17. septembra 1937 ob 13. uri alarimirali dunajsko gasilstvo k požaru v Rotundi, ki ga je neki delavec že pred 20 minutami opazil. Kljub takojšnjemu nastopu gasilstva, ki je prispelo na požarišče s 46 gasilnimi pripravami in 250 možmi, glavnega poslopja ni bilo več mogoče rešiti ter so se morali gasilci predvsem omejiti na lokalizacijo požara. Morali so celo gasiti strešne požare v bližnjih hišah in skladiščih.

Rotunda je bila velikansko poslopje s kupolo, ki je že 64 let služila za razne razstave in velesejme. Stavba je bila v požarno - policijskem oziru skrajno nevarna, ker je bilo ogrožje železno, stene pa lesene, obite s trsjem in ometane. Za varstvo so predpisale oblasti stroge predpise, kot prepoved

kajenja, požarno stražo itd. Poleg tega je bilo v stavbi dovolj ročnih gasilnih aparatov, hidrantov in celo motorne brizgalne.

Ogromna stavba je imela 9130 m² površine, 107.83 m premera in 84.1 meter višine in je bila zgrajena iz lesa in štukature, kot je to običaj pri stavbah, ki niso zgrajene za stalno. Konična streha je počivala na 32 stebrih, od katerih je imel vsak površine 3.8 kv. metra in je bila 24.38 metrov visoka. Stebri so stali na betonski podlagi. Velika kupola je imela 32.4 m premera. Njena okna so bila 10 m visoka. Nad njo se je dvigala manjša kupola (laterna) z 8 m premera. Za okras je služila pozlačena habsburška krona. V notranjščini Rotunde se je nahajala v višini 23 m galerija, ki je bila 1.42 m široka, zgoraj pa je vodila poleg tega zunaj in znotraj še ena galerija.

Kupola je bila zgrajena iz železne konstrukcije in pokrita s pločevino ter so jo po dograditvi smatrali kot tehnično čudo. Vsa stavba je stala 1,850.000 goldinarjev in ni bila zavarovana, ker je bila državna last. Pač pa je zavarovala uprava velesejma svoje instalacije in adaptirane stavbe za en milijon šilingov. Tudi razstavljalci so bili zavarovani. Požarna škoda je stodoletna.

Izvedenci smatrajo, da je nastal požar zaradi samovžiga ali požiga, pravega vzroka ne morejo dognati. Kratek stik na električnih vodih je izključen, ker v napravi že pet dni pred izbruhom požara ni bilo električnega toka. Tudi od-

182. Tako opisan sprejem mora biti pri vseh slovesnostih, pregledih in ogledih, kadar se pri-nesse in odnese zastava, ali kadar se to posebej odredi. V vseh drugih primerih se je treba ravnati po pravilih gasilske službe.

183. Tako se je tudi treba ravnati četi v vseh primerih, ko nastopa. Podpoveljnik ali službujoči častnik zvrsti četo v osnovni red, pozdravi s četo prihajajočega poveljnika in mu poroča. Poveljnik obide in pregleda četo ter pozdravi »na pomoč gasilci«. Ko pride predsednik čete, ga poveljujoči pozdravi s četo, vendar mu ne poroča.

184. Kadar nastopa četa pri sprejemu samostojno, se postavijo častniki, ki niso razporejeni, na desnem, oziroma na onem krilu, odkoder starešina prihaja, tako, da je najstarejši po činu na zunanjem krilu. Ko nastopa četa z godbo, se postavi ta med četo in nerazporejene častnike.

185. Kadar sprejema četa visoke osebe po čl. 90 gasilske službe, ki jih po čl. 81 istih pravil ne pozdravlja, se je treba vesti takole:

Edinica se zvrsti po predpisih v točki 174. tega vadnika. Nerazporejeni častniki, vendar največ trije (navadno predsednik, poveljnik in tajnik), gredo kot delegati odlični osebi naproti in jo počakajo; ko se oseba približa na 50 korakov (če prilike ne dovoljujejo, tudi manj), poveljuje poveljnik ali poveljujoči častnik »mirno« in ga pozdravi z roko, ko se je približal na pet korakov. Z roko pozdravljajo tudi oddelni vodje in nerazporejeni častniki. Če odlična oseba pozdravi edinico, mu edinica odzdravi po točki 180 tega vadnika. Ko je odličnik prišel mimo edinice za 20 korakov, se poveljuje »na mestu voljno«.

IX. ČASTNA SLUŽBA.

186. Na željo cerkvenih oblasti se ob raznih prilikah dajo častne straže, vendar največ šest gasilcev. Gasilci so oblečeni v svečano obleko. Poveljnik mora skrbeti, da je obleka čista in točno po predpisih napravljena.

Straža se menja brez poveljevanja, vsake pol ure, takole: stražniki pridejo v cerkev pod vodstvom rojnika ali poveljujočega častnika in se ustavijo pet korakov pred prostorom, kjer naj bi bila straža postavljena. Če se na prostoru že nahaja gasilska straža, gredo novi stražniki na zunanjo stran starih, se ustavijo in obrnejo na levo krog. Istočasno stari stražniki odidejo v enoto, novi pa ostanejo na svojih mestih. Stari

stražniki odidejo iz cerkve pod vodstvom rojnika, oziroma častnika. Pri vseh stražah v notranjosti cerkve se stražniki vedejo pri prihodu in odhodu po cerkvenih in verskih predpisih, sicer pa po določenih tega vadnika.

Pri zunanjih procesijah se odreja na željo cerkvenih oblasti častna straža šest do osem ljudi. Stražniki, ki so pri straži, morajo biti oblečeni v svečano obleko. Spremljajo Najsvetejše na obeh straneh neba. Vedejo se, kakor to zahtevajo cerkveni in verski predpisi.

Stražniki istočasno snamejo kape in se tudi istočasno pokrijejo brez povelja.

188. Na sličen način se vedejo tudi častne straže, ki se postavijo po čl. 123 pravil gasilske službe visokim gasilskim poslovalcem.

Častne straže pri pogrebih napravijo špalir na obe strani krste.

Pripomba: Nošenje šlema in drugih gasilskih sprav pri svečani obleki ni dovoljeno.

X. BOGOSLUŽJE.

189. V cerkev pride edinica v dvostopih ali štiristopih, kakor je pač mogoče. V cerkvi se ne poveljuje. Gasilci se odkrijejo pri vходу in se vedejo po cerkvenih, oziroma verskih predpisih. Po končani službi božji odvede poveljujoči edinico iz cerkve in jo zunaj zopet zvrsti.

Kadar gasilska edinica prisostvuje službi božji zunaj cerkve, se mora zvrstiti na določenem mestu, preden se služba božja začne. Ko se služba božja začne, poveljuje poveljujoči »mirno« in »kape dol«. Pri povzdigovanju poveljuje zapovedujoči »poklek« in »vstani«, po končani službi božji pa »pokrij se«.

Kadar gasilska edinica prisostvuje procesiji, zapovedujoči čim manj zapoveduje; kadar pa poveljuje, stori to le polglasno. Le pri najsvetejšem delu procesije (pri blagoslovih) poveljuje glasno »poklek« in »vstani«. V procesiji z Najsvetejšim so gasilci ves čas odkriti.

XI. MIMOHOD.

190. Mimohodi se vršijo po čl. 117 in 119 Pravil gasilske službe pred zastopniki najvišjih gasilskih ustanov in drugimi službenimi zastopniki. Mimohod napravi četa, župa, zajednica in zveza navadno v štiristopih. V primerih, ko bi bilo potrebno, lahko zapovedujoči zvrsti čete, oziroma

padke in drug lahko-vnetljiv material so že pospravili, tako da tudi od tega ni mogel nastati požar.

Požar so zelo pozno javili. Delavec, ki je pri stebru 17 zapazil požar, je tekel v ravnateljstvo, namesto da bi sam sprožil alarmno napravo. V ravnateljstvu ni našel nikogar in ko se je vrnil, je bil steber, ki je bil ovit s papirjem in obdan z lesenim opažem, že ves v plamenih. Plameni so švigali že visoko in našli v okolici obilo hrane. Tudi lesena tla so že gorela. Vsaka gasilska akcija na Rotundi je bila nemogoča in se je že po 25 minutah porušila železna kupola. Motorne brizgalne so gasilci postavili na zapadnem delu poslopja in so z ogromnimi curki napravili nekako steno, ki je ščitila sejske objekte.

Človeških žrtev k sreči ni bilo, pač pa par lažjih poškodb in nekaj zastrupljenj z dimom. Rotundo so pristevali med znamenitosti Dunaja. V požarnem oziru pa je bila največja nevarnost za okolico. Sedaj bodo najbrž zgradili nove sejske prostore, ki bodo gotovo v požarnem oziru sigurnejši.

Priredil ing. D.

Premoženje slovenskega gasilstva predstavlja vrednost 55 in pol milijona dinarjev, v Savski banovini 38 in pol milijona, v Dunavski pa 22 in pol milijona. Slovenski gasilci torej upravljamo ogromno vrednost. Zavedati se moramo, da je to naše narodno premoženje in da smo to premoženje zbrali s pomočjo prispevkov naroda. Tudi to: Današnja vrednost

je mnogo manjša, kakor je bila cena vsem tistim predmetom pri nakupu. Rekli bi lahko, da je povprečna vrednost danes petkrat manjša, kot pri nakupu, da je torej naš narod dal nam gasilcem skoro četrť milijarde dinarjev. Cenimo pravilno to naklonjenost naroda!

Nekaj o italijanskem gasilstvu

Kakor se je v Italiji po vojni marsikaj spremenilo, tako se je tudi gasilstvo z naravnost vzorno organizacijo.

Od 1. aprila 1937 je vse gasilstvo, bodisi poklicno ali prostovoljno, razdeljeno v 94 deželnih okrajev, kateri so neposredno podrejeni notranjemu ministrstvu. Tako se je končalo v Italiji društveno življenje.

Posebno nam v Rimu vzbudi pozornost služba vojakov, ki so z vojaškimi avtomobili izmenjaje po 24 ur v pripravljenosti. Ta specialna izobrazba vojaštva ima dvojen namen:

1. da so po odsluženem vojaškem roku dobro izvežbani prostovoljni gasilci, in

2. da se lahko vojaško trdnjavsko in kolonialno gasilstvo popolni z izvežbanim moštvom.

Ogledati si hočemo gasilstvo v nekaterih večjih krajih.

Benetke. Nova gasilska vojašnica je v nekem stranskem kanalu od »Canal grande«, je sijajna, popolnoma moderna marmornata palača. Motorni čolni so pod glavnim poslopjem drug ob drugem pripravljeni. Za pristanišči motornih čolnov je prostor za pripravljenost, šolski prostori, spalnice, jedilnice, odpočivališča in obširne delavnice. Za alarmne

župe v enake oddelke po 12—16 gasilcev tako, da gre v mimohodu po 6—8 gasilcev v eni vrsti.

191. Edinice se postavijo in zvrstijo za mimohod v istih enotah in na enak način, kakor je predpisano v tem vadniku, s to razliko, da so oddelni vodje, ko edinice korakajo pri mimohodu v redih, na krilu ravnanja svojega oddelka v prednji vrsti poleg krilnega, v štiristopih pa poleg prvega štiristopa na oni strani, na katero se pozdravlja starešine (zveze, zajednic in žup), poveljniki čet, godbe in trobentači pa na čelu svojih edinic, in sicer:

Pri četi so trobentači v eni vrsti deset korakov pred sredino čete, če jih je pa manj kot trije, korakajo v prednji vrsti s čelnima. Navzoča godba koraka deset korakov pred trobentači. Poveljnik čete je pet korakov pred sredino čete, oziroma pred trobentači ali godbo.

Pri župi so trobentači iz cele župe zvrščeni deset korakov pred sredino župe. Navzoča godba koraka deset korakov pred trobentači. Poveljniki čet so pet korakov pred sredinami svojih čet. Starešina župe koraka deset korakov pred trobentači, oziroma godbo, njegov pomočnik po točki 135 tega vadnika pa na odrejenem mestu.

Pri zajednici so trobentači cele zajednice zvrščeni v toliko vrst, kolikor je potrebnih, vendar največ po štirje skupaj, deset korakov pred starešino čelne župe. Godba se nahaja deset korakov pred trobentači. Inspektor zajednice koraka deset korakov pred godbo, njegov pomočnik pa na odrejenem mestu.

Pri zvezi je razvrstitev taka, ko pri zajednici. Vrhovni inspektor se nahaja deset korakov pred čelno zajednico, njegov pomočnik pa na mestu, ki mu ga inspektor odredi.

192. Članice in naraščaj.

Ko nastopa četa samostojno, koraka samarijanski oddelk članic pet korakov pred čelom čete in pet korakov za godbo, oziroma trobentači. Naraščaj koraka pet korakov pred čelom samarijanskega oddelka članic in pet korakov za godbo, oziroma trobentači.

Ko nastopa župa samostojno, se zvrstijo članice iz cele župe v posebno edinicu čelne čete, naraščaj cele župe pa deset korakov pred članicami in deset korakov za godbo, oziroma trobentači.

Ko nastopa zajednica, velja glede članic in naraščaja isto kakor pri župi, vendar članice in naraščaj korakajo razvrščeni po svojih župah.

193. Nerazporejeni častniki in častniki v rezervi se navadno ne udeležujejo mimohoda, ampak se zvrstijo štiri korake za starešino, ki ga edinica pozdravlja; v posebnih primerih se lahko odredi, da se udeležijo mimohoda tudi taki častniki; v takih primerih sestavijo posebno edinico (toč. 138 in 175), ki koraka na čelu enote deset korakov pred trobentači, oziroma pred godbo pod vodstvom najstarejšega med njimi.

194. Ko je odrejen mimohod, zvrsti poveljnik mimohoda edinice tako, da se postavi čelo čelne edinice 50—100 korakov (po velikosti edinice) od starešine. Trobentači in godbe so na svojih mestih, oddelni vodje pa se nahajajo, če se vrši mimohod v štiristopih, poleg svojega prvega štiristopa na strani pozdrava, če pa je njihov vod v osnovnem redu, na krilu ravnjanja. Razdalja med posameznimi četami, župami itd. more biti tudi manjša, starešine (poveljniki) pa krenejo s svojimi edinicami, ko dobijo predpisano razdaljo.

195. Ko so edinice urejene, označi poveljnik mimohoda smer kretanja, potem pa

a) pri četi poveljnik poveljuje
»mirno« »v paradnem koraku« »ravnjanje na desno (levo)« »četa naprej stopaj«

b) pri župi poveljujoči poveljuje z naglasnimi povelji:

»župa mirno« »v paradnem koraku« »ravnjanje na desno (levo)« »župa naprej«

c) pri zajednici (zvezi) poveljuje in-spektor zajednice (zveze) z naglasnimi povelji:

»zajednica (zveza) mirno« »v paradnem koraku« »ravnjanje na desno (levo)« »zajednica (zveza) naprej«

Na zadnje povelje poveljuje starešina čelne župe (zajednice) »župa (zajednica) naprej«; na to povelje pa poveljniki vseh čet istočasno poveljujejo svojim četam »četa naprej stopaj«.

Godbe in trobentači krenejo v vseh primerih na izvršno povelje poveljnika čelne edinice; godba začne takoj igrati paradno koračnico; ako pa godbe ni, igrajo koračnico trobentači.

196. Ko pride poveljnik mimohoda pred starešino na deset korakov, ga pozdravi z roko in povesi roko šele, ko je prišel deset korakov mimo starešine, potem pa se poda k starešini in se postavi dva koraka za njim ob strani, kjer ostane, dokler ni mimohod končan.

poti služijo medene drče. Pisarne častnikov so povrstno opremljeni saloni in sprejemnice. Ta novo sezidana glavna gasilska straža je pač ena najlepših in modernih gasilskih stavb.

Na Lido in Mestru je požarna straža opremljena z avtomobili. Ker so v zadnje imenovanem kraju velika skladišča bencina, imajo radi tega moderne shrambe pene za gašenje.

Florenca. Ravno tako, kakor je to mesto lepo, je tudi gasilstvo v okras kraju. Popolnoma moderno orodje z mnogim orodjem za gašenje s peno in obrambo pred plinskimi napadi. Vse orodje stoji za steklenimi vrati. Opreme delavnic za popravljanje avtomobilov, za ključavničarje, kleparje, kovače, mizarje in tesarje so vzorne. Od aparatov za avtogensko varjenje in galvaniziranje do vsega najpotrebnejšega orodja se nahaja tu.

Rim. Tu je glavna požarna straža novo, moderno, ogromno poslopje. Učilnice, prebivališča, jedilnice in spalnice kakor tudi dvorane za orodje so temu primerno zidane. Rim ima edinstveno napravo za ustavitve vsega prometa po ulicah, po katerih vozi gasilstvo k požaru iz spravišča ven. Iz posebne table v gasilskem domu prižge na omenjenih ulicah zeleno luč, ki takoj ustavi ves promet. Tega si ne moremo predstavljati, to je treba videti! — Gasilstvo v Rimu sestoji iz glavne straže in štirih stranskih straž.

Neapel. Gasilstvo se tu nahaja v nekem starem gradu sredi mesta. Posebno so zanimive va-

je z italijanskimi lestvami. Posameznik gre na kratko, približno 2.50 m dolgo lestev, zavzame jahalni sedež, se odbije z levo nogo od stene in vtakne podano mu lestev v spodnjo. To se ponavlja do 20 m višine. Postavljanje in podiranje take lestve se kaj hitro vrši. To orodje rabijo zaradi ozkih ulic.

Po vsej Italiji se gasilstvo alarmira edino potom telefona, kajti posebnih priprav za alarmiranje, kakor jih imamo po vseh drugih večjih mestih Evrope, tukaj ni.

Vsi izvozi iz spravišča vodijo na široke ulice. Gasilske varnostne straže pazijo, da se izvrši izvoz brez vsake zapreke. Alarmi trajajo 15 do 20 sekund.

Velika strumnost kaže, da se mnogo vadi. Takoj po odhodu prvega voda se zbere moštvo 2., 3. ali 4. voda pri svojem orodju.

Značilno za italijansko gasilstvo je, da najdemo pri istem zelo malo častnikov; številka štiri se nikjer ne prekorači.

Radi pomanjkanja pomožnih straž je dohod na požarišče vedno pozneje kot pri nas.

Kakor pri prej omenjenem poklicnem gasilstvu, tako je tudi pri vseh manjših gasilskih četah oprema preprosta in praktična, povsod vlada največji red in snaga.

Italijansko gasilstvo je od 1. aprila 1937 podružljivo, to se pravi, ono je pol vojaško-policijski organ. Službena obleka in oprema vsega gasilstva je enotna.

V kratkem času je trda roka ustvarila sijajno organizacijo in celo najmanjše gasilske čete popolnoma primer-

Ko so inspektorji zajednic pri mimohodu v sestavu zveze prišli mimo starešine na 20 korakov, odidejo iz razporeda, pridejo k starešini, se postavijo dva koraka za poveljnikom mimohoda in ostanejo tu, dokler njihova zajednica ne odide, potem pa pozdravijo starešino z roko in odidejo k svoji edinici.

Starešine žup pozdravljajo in se vedejo ravno tako kakor inspektorji zajednic, če je župa v sestavu samostojne zajednice. Ako je zajednica v sestavu zveze, starešine žup pozdravljajo z roko, vendar ne odidejo k starešini.

Ko se posamezne čete približajo starešini na deset korakov, poveljuje poveljnik »pozdrav na desno (levo)« ter se pozdravljanje vrši kakor je predpisano, vendar ko četa koraka v štiristopih čelni na označeni strani, pri korakanju v enoti »vod za vod« pa krilni na označeni strani gledajo naravnost in se držijo smeri kretanja.

197. Godba, ki je prišla mimo starešine za deset korakov, se obrne in postavi na prostoru nasproti starešine, obrnjena k njemu, oddaljena deset korakov. Tu igra, dokler ne pride mimo cela edinica, potem pa po zapovedi poveljnika mimohoda odide na svoje mesto. Če je v sestavu edince, ki vrši mimohod, več godb, se čelna godba ustavi, kakor je prej povedano, in igra ves čas, dokler ne pride mimo cela edinica, ki ji pripada, neha pa igrati, ko pride druga godba na mesto poleg nje; nato odide k svoji edinici.

Druga godba začne igrati, ko se približa starešini na 50 korakov in se vede dalje kakor godba na čelu. Ravno tako se vedejo ostale godbe, zadnja pa igra, dokler ne pridejo vse edince mimo. Če je več godb, lahko poveljnik mimohoda vse te godbe razporedi in tudi odredi, katera bo igrala pri mimohodu.

198. Ko je navzoča godba, trobentači ne igrajo ter gredo mimo starešine, ne da bi se ustavljali. Ako pri mimohodu ni godbe, igrajo trobentači na čelu takoj ko edinica krene, ko pa pridejo mimo starešine za deset korakov, se postavijo ob strani kakor je predpisano v točki 197 za godbo.

199. Pri mimohodu pozdravljajo poleg poveljnika mimohoda z roko tudi poveljniki vseh edinic (točka 193); ko pa poveljnik mimohoda odide k starešini, ki mu velja pozdrav, nadaljujejo oni kretanje kakor edinica.

Starešina, pred katerim se vrši mimohod, pozdravlja z roko zastave in odzdravlja poveljniku

mimohoda in poveljnikom vseh edinic. Istočasno pozdravljajo in odzdravljajo tudi vsi častniki, ki so postavljeni za njim.

200. Zastave se nahajajo na mestu, ki je predpisano po členih 110, 138 in 168 tega vadnika.

201. Poveljnik mimohoda mora skrbeti za to, da vsi župni starešine zvrstijo čete tako, da bodo številčno enako močne, kakor je predpisano v točki 139 tega vadnika.

202. V mimohodu pred zastopnikom najvišje gasilske ustanove se ne vozijo brizgalne, avtomobili in druge sprave, ampak je treba iti peš.

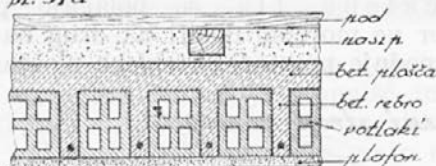
203. Mimohod se vrši v svečani obleki. V primerih, ko bi bilo potrebno po vaji mimohod izvršiti tudi s spravami in v delovni obleki, se izvrši to po razporedu, ki ga napravi zapovedujoči.

Stavbarstvo za gasilce

Ing. I. Lah:

Dražja in trpežnejša so parketna tla (sl. 34) iz hrastovih deščic z utori in peresi; deščice so 2,5 cm debele, 8–10 cm široke ter do 60 cm dolge. Deščice polagamo na tako zvana slepa tla. Prava parketna tla pa so sestavljena

sl. 34a

iz deščic v kadratične oblike, velikosti do 80 cm; s tem nastanejo slikovita tla z raznimi vzorci. Deščice morajo biti hrastove ali bukove z utori in peresi na vseh štirih straneh, z raznimi barvami lesa dosežemo večjo slikovitost.

Kamenita tla iz naravnega kamna se polagajo navadno le v vežah ali večjih industrijskih prostorih, kjer so tla izpostavljena veliki obrabi. Plošče morejo biti raznih velikosti, reže med njimi se zalijajo z malto ali asfaltom.

Iz umetnega kamna so: betonska tla v kletih, kopalnicah, pralnicah itd., ki sestojijo iz betonske podlage, na kateri leži 2 cm debela plast portland-cementne malte.

Tla iz teraca, ki je betonska masa z raznobarvnimi marmornatimi zrni, ki naredijo

no opremila. Denarne dohodke dajejo odstotni doprinosi zavarovalnih družb, razen tega prispevajo obvezno mestne in občinske uprave.

Omenimo še nekatere podrobnosti: Premier cevi imajo trojen: 72, 52 in 40 mm. Moderne brizgalne imajo centrifugalne pumpe z 2000–3000 litri vode v minuti. Prenosnih motornih brizgalni mnogo. Hidrante najdemo samo v mestih. Vode ne primanjkuje. Požar napadajo oddelki po štiri možje. Italijanske stavbe — večinoma iz kamna — ne poznajo lesenega ostrešja in malo kleti; radi tega so požari podstrešij in kleti redki. Pač pa imamo mnogo požarov v industrijskih podjetjih, požare garaž in avtomobilov.

Končno pripomnim, da stoji gasilstvo Italije na taki stopnji, da ga je treba upoštevati in posnemati.

Delovanje izobraženstva v gasilstvu

Ne samo mladine, ampak tudi izobražencev primanjkuje pri gasilstvu. Upravičeno je predhacivanje, da se izobraženci odtegujejo službe pri gasilstvu. Služba pri gasilstvu ni samo ročno, temveč tudi tehnično razvita, tako da se opaža pomanjkanje različnih strokovnjakov.

Pohvalno priznavamo uvedbo predpisa, da morajo gasilski vodji polagati izpite, da se tako izobrazba gasilcev spopolni. To bo gotovo tudi povod za vstop izobražencev v gasilstvo.

A predpis o polaganju izpitov še ni vse, da bomo pritegnili k sodelovanju vse kroge. Potrebno je, da sodeluje

tudi pobuda odgovornih krogov. Sodelovanje oblastev je tudi potrebno, kajti ona najdejo sredstva in pota, da lahko moralčno vplivajo na izobražence.

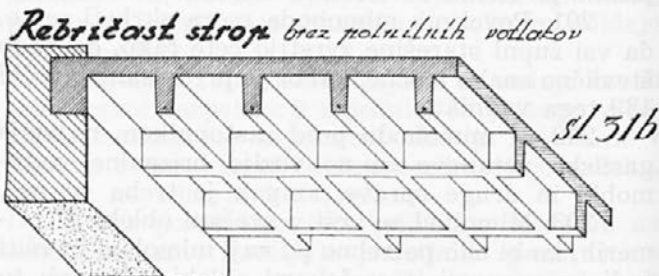
Zaželjena pa je tudi pomoč šole. Vzgoja mladine nam lahko mnogo pomaga. V zadnjem času se je tozadevno že mnogo storilo. Ali, ko mladenič odraste šoli, že se je zasidral v športu, in to radi tega, ker se ga ni iz nobenega javnega mesta napotilo k gasilstvu. Mladenič je prepuščen samemu sebi in šport ga mnogo bolj miče ter mu pripravlja več veselja, ker se tu lahko udejstvuje s svojo močjo, ko pri gasilstvu ne vidi primerne torišča za svoje udejstvovanje. Ta pedsodek je tudi v gotovem oziru upravičen, ker je življenje pri gasilstvu še vedno tako monotono. Zastareli nazori še vedno ne dopuščajo mladini do površja. Če se pridobi za gasilstvo izobražence, je tudi omogočen načrt za razdelitev dela, tedaj je tudi bodočnost gasilstva zasigurana. Ne le zunanja oblika gasilstva, ali je to društvo ali javna korporacija, temveč notranje poživljenje gasilskih vrst je potrebno. In ker se bo požarna nevarnost radi pripravljenosti obrambe pred napadi iz zraka še povečala, je skrajni čas, da se izda naredba o obrambi pred napadi iz zraka, ki naj predpiše obvezno službo ter naj napoti naše izobražence do spoznanja, da je tudi pri gasilstvu mesto za njih udejstvovanje. M.

Noben pošten človek ne štiti požigalca

Nič ne veljajo izgovori, opravičila in vsi posku-

tla, potem ko so polirana, zelo slikovita. Za teraco je potrebna betonska podlaga v debelini 5—10 cm.

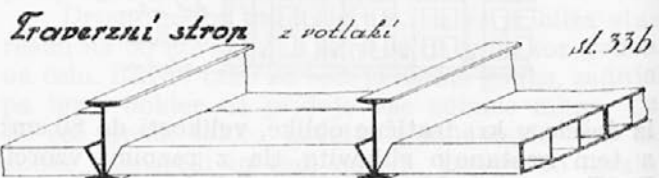
Manj trpežna so tla iz opeke; izvršujejo se le v podstrešjih radi ognjavnosti, vča-

sih tudi v kletih; mnogo trpežnejša kakor iz navadne opeke so tla iz klinkerjevih plošč, zelo lepa in odporna, vendar pa draga.

V stanovanjskih prostorih se često uporablja linolej, ki je zelo mehak in elastičen ter ne povzroča nikakega ropota pri hoji. Posebno ga uporabljajo v šolah, bolnišnicah in raznih javnih zgradbah. Linolej se dobiva v raznih barvah in v raznih vzorcih ter ga je treba prilepiti na podlago, ki mora biti popolnoma suha in ravna. Podlaga more biti iz betona, asfalta, mavca i. dr.

Steklena tla se polagajo predvsem tam, kjer ne moremo dobiti na drug način svetlobe v spodnje prostore. Steklene plošče se pola-

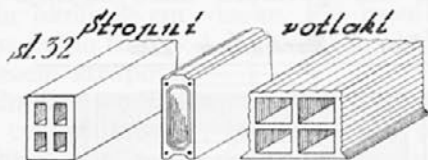

gajo med železne nosilce, reže pa zalijemo s cementno malto. Najbolj znane so tako zvane Luxfer-prizme, to so steklene kvadratične plošče, velikosti 10×10 cm in 4—8 mm debele, ali pa se uporabljajo žično steklo ali steklene kocke.

E. Stopnice

Stopnice morajo biti praviloma iz nezgorljivega materiala, to je iz naravnega ali umetnega kamna, železobetona ali pa iz železa, lesene stopnice smejo biti samo v enonadstropnih stavbah, ako vodijo le v eno in isto stanovanje. Po načinu, kako so stopnice vzi-

dane v zid, morejo biti ali prostonosne ali pa obojestransko podprte. V prvem primeru so vzdane samo z enim koncem v stopnišni zid, na drugi strani pa vise prosto; zid, v katerega so stopnice upete, mora biti najmanj

38 cm debel; stopnice morajo segati v zid najmanj 20 cm. Pri obojestransko podprtih stopnicah more biti stopnišni zid samo 25 cm debel, nikdar pa ne manj.

Stopnice morajo biti najmanj 1.10 m široke, stopnice v klet ali v podstrešje pa 0.75 m, v malostanovanjskih hišah tudi 0.90 m široke. Speljane morajo biti tako, da so vmes podesti (sl. 35),

to so ravne ploskve, na katerih se noge spočijejo pri hoji navzgor. Dimenzije stopnišne v dostop mora biti takšen, da je mogoče spraviti po njih pohištvo v stanovanjske prostore; zato niso priporočljive preozke stopnice. Razmerje med višino in širino posamezne stopnice je določeno s pravili. Čim višja je stopnica, tem ožja naj bo. Običajna širina je 30 cm, višina pa 15 cm, v splošnem se menjava višina od 14–20 cm in širina od 26 do 32 cm.

Visoke stopnice do največ 20 cm višine smejo voditi le v kleti, podstrešja ali druge stranske prostore, vpahnjene stopnice so tudi do 23 cm visoke, pri katerih pa so stopnice lesene, druga nad drugo, ter zavzemajo le malo širine; vdane so v stranice ter spodaj običajno obite z deskami ali pa tudi proste.

Obojestransko podprte stopnice so na eni strani vzdane v zid, na drugem koncu pa so podprte z nosilci, tako zvanimi ramen ali pa tudi vzdane v srednji zid — vreteno; stopnice morajo segati v zid najmanj 8 cm. Ramena so železni ali

si ščititi požigalca. Požigalec ne oškoduje samo zavarovalnice, temveč tudi narod. Obogati se na račun vsega naroda, ki pošteno in vestno plačuje prispevke, da tako varuje pred izgubo premoženja posameznika vsled požara. Mislili bi, da bi naj to spoznanje zadostovalo, da se požigalca kot narodovega sovražnika izvrže iz človeške družbe. So pa še druga dejstva, ki dokazujejo škodljivost požigalca, katerega namen je oguljevati zavarovalnico.

Brez cigarete ne gre

Pri vходу v skladišče je stalo na deski z velikimi črkami napisano: Kaditi prepovedano!

Ko je Tine prvič stopil v prostor, napolnjen z velikimi zavoji lesne volne, papirja, vspravnine in zaboji, je za trdnost sklenil, da ne bo kršil prepovedi. Toda Tine je bil strasten kadilec. Raje se je odrekel jedi, kakor pa cigareti. Vse je poskusil, da si je poiskal skrit prostor, kjer je lahko pokadil cigareto.

Dogodilo se je tudi, da je imel toliko dela, da mu pri najboljši volji ni bilo mogoče oditi. Ker je bil sam, si je končno prižgal cigareto, pri čemer je pa ravnal kaj oprežno. Vse je izteklo dobro.

Po prvem posrečenem poskusu je izgubil vso plahost pred pretečim lepakom in nevarnostjo in s časom se je zopet navadil, da je delal vedno le s cigareto v ustih.

Nekega jutra zasliši naenkrat krepke poslednje korake, ki so se bližali. Trenutno je potegnil cigareto iz ust in jo vrgel v kot. Poslo-

vodja je, ko je stopil v skladišče, potegnil zrak skozi nos ter zamrmral: »Kadilo se je!« Tine mu je moral pokazati zalogo zabojev. To je trajalo dalj časa.

Ko sta se vrnila, sta obstala kakor okameneli.

Naročite GASILSKI KOLEDARČEK za leto 1938

V rdeče platno bo vezan, 350 strani bo obsegal

Mnogo bodo gasilci v njem našli

Samo 10 din bo stal

Kdor dobi deset naročnikov med člani, mu damo en koledarček zastoj

la. Pred njima je gorelo. Tleča cigareta je prišla v dotiko z ostankom lesne volne, se vnela in ogenj se je razširil.

Tine je bil dober delavec in poslovodja tudi na mestu. Tine ni bil odpuščen, a od tega dne tudi ni več kadil v skladišču in ne med delom.

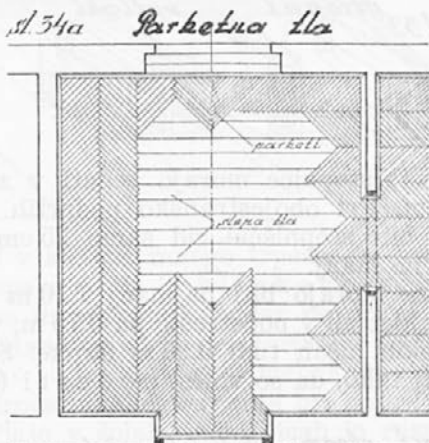
M.

Še o požaru v dunajski »Rotundi«

V vseh strokovnih listih in tudi v dnevnem časopisju je bilo mnogo govora o tem, zakaj je dunajska Rotunda zgorela. Avstrijski »Brandschutz« od oktobra letos prinaša zanimive ugotovitve o tej zadevi, ki ozadje nekoliko osvetljujejo in namigavajo na to, zakaj je tisto veliko poslopje zgorelo. »Brandschutz« pravi:

»Zaslišanje prič o vzrokih požara je dalo zelo

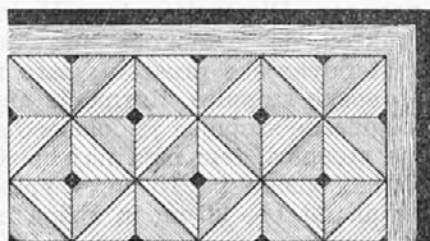
železobetonski nosilci ali pa jih nadomeščajo oboki. Strop nad stopniščem mora biti ognjavarno zaprt napram podstrešju, da se ne more prenesti požar iz podstrešja na ostale dele zgradbe. Stopnišče je namreč odprt prostor ter nastane v njem velik vlek, kar povzroča hitro širjenje požara.

Vrata, ki vodijo iz stopnišča na podstrešje morajo biti železna ali vsaj obita s pločevino.

Po načinu izvršitve so stopnice ravne ali pa zavite (sl. 37) ter eno-, dvo- (sl. 36),

sl. 34 b Parketna tla

tri- (sl. 38) ali štiriramne z ozirom na hojnico (hojno črto), vmes so podesti. Podesti morajo imeti prave dimenzije, širina je navadno enaka širini stopnice, dolžina pa se prilagodi koraku.

Lesene stopnice (sl. 39) morajo biti iz trdega lesa, obojestransko podprte, vdelane v lesene stranice, nastopna stopnica mora biti masivna. Stranice so med seboj zvezane s svorniki, da dosežemo večjo togost; lesne zveze morajo biti zelo dobro izvršene, ker se les osuši, uda ali zveži, slabo izvršene stopnice škripljejo. Stopnice

iz trdega lesa samo namažemo s firnežem, da ohranimo naravno barvo in strukturo (rast), spodnja stran stopnic more biti prosta, vidna ali pa obita z opažem in ometana. Lesene stopnice morajo biti najmanj 5 cm debele ter segajo 3 cm globoko v stranice; stranice so najmanj 10 cm debele in okoli 28 cm visoke. Pri lesenih stopnicah so navadno tudi podesti leseni in izvršeni tako, kakor leseni stropovi.

Prednost lesenih stopnic je v majhni teži ter lažji in cenejši izvedbi; les mora biti popolnoma zdrav, brez grč, ravne rasti in popolnoma suh. Slaba stran lesenih stopnic je majhna nosilnost, niso ognjavarne ter ne vzdržijo dolgo.

Stopnice iz naravnega kamna so iz apnenca ali marmorja, peščenjaka, granita in drugih podobnih vrst hribin, ki pa morajo biti kompaktne, v lepih plasteh, da je mogoče dobiti tako velike kose kamna kakor zahtevajo dimenzije ene stopnice. Te vrste stopnic so v požaru manj obstojne, ker rade razpokajo pri večji temperaturi. Vzidane morejo biti stopnice iz naravnega kamna kot prstonosne do največje dolžine 1.65 m, kot obojestransko podprte pa do največje dolžine 2.45 m.

Tem podobne so betonske stopnice (sl. 40), ojačene z železnimi vložki, stare morajo biti najmanj dva meseca, preden se vzdajo v stavbo.

Betonske stopnice brez železnih vložk so manj nosilne in se polagajo le tam, kjer so podzidane ali pa obojestransko podprte in nimajo prevelike razpetine (dolžine); uporabljamo jih zunaj stavbe ali pa v kletnih prostorih.

Železne stopnice se gradijo le še v industrijskih in obrtnih zgradbah, v delavnicah ter povsod tam, kjer so izpostavljene veliki obrabi ali pa, kjer je treba posebno štediti s prostorom. Zgrajene so navadno kot polžasto zavite, postavitev je enostavna in lahka, so ognjavarne, zelo nosilne in odporne, pri hoji pa povzročajo neprijeten ropot. Stopnice same so iz gladke ali rebraste pločvine, iz lesa, kamnitih plošč in podobno.

Stopnice morajo biti opremljene z ograjo, visoko najmanj en meter. Ograja naj se prilagodi vrsti stopnic, da je z njimi v pravi arhitektonski zvezi; ročaji morajo biti tako oblikovani, da je prijem roko čim udobnejši. Ograje so navadno kombinirane iz železa in lesa, ročaji so običajno leseni in polirani, le redko iz kovinskih cevi.

malo osnove za presojanje vzrokov požara. Kratek stik na električnih vodih strokovnjaki izključujejo, ker v vodih že pet dni prej sploh toka ni bilo. Prostorji sami so bili po zadnji razstavi očiščeni in pospravljeni in bi torej v tej smeri ne bilo mogoče najti vzroka požara. Nazadnje so odgovorni činiteљи ugotovili, da je požar nastal slučajno ali pa je bil podtaknjen. — Minilo je približno pol ure potem, ko so uslužbenci požar opazili in preden je bilo obveščeno gasilsko poveljstvo. Požar je nastal takoj po 12. uri, prva prijava je pa prišla na gasilsko stražo ob 12.36 uri in pet minut pozneje je bilo na požarišču že 46 orodij in 250 gasilcev. Požar se je med tem tako razširil, da gasilci niso mogli dovolj blizu, da bi gasili. Omejiti so se morali na varovanje bližnje okolice. Vročina je bila taka, da so 800 m proč od požara začele goreti lesene strehe hišic v praterskih zabaviščih. Gasilci so storili več kot svojo dolžnost.

Poročilo konča z zanimivo ugotovitvijo: »Iz lokalno-patriotičnih razlogov je propast Rotunde obžalovanja vredna.

Zbirajte že sedaj naročnike za naš list za prihodnje leto!

Ker so pa strokovni in gospodarski krogi že dolgo želeli dobiti primerne razstavne prostore, bodo najbrž take kmalu dobili.

Tako je prvič javno izrečena sumnja, da je moral biti požar name-ran in podtaknjen.

Bojni plini

Vsa vojna daje tehniki pobudo k naglemu napredku, in to je razumljivo, saj je moderna vojna končno predvsem tehnična zadeva.

Ce se ozremo po zgodovini človeštva, tedaj vidimo, kako primitivno orožje so uporabljali v starem veku, ko je bilo število vojakov majhno in je šlo samo v desettisoče. To število je čedalje bolj naraščalo in v zadnji vojni naletimo na ogromne množice vojakov, katerih število gre že v milijone. Temu primerno je morala napredovati tudi tehnika, katera je morala ustvarjati orožje, ki je ustrezalo večjim zahtevam. Tako so nastale iz navadnih pušk strojne puške, iz topov, ki so jih nabijali od spredaj — kar je bilo jako zamudno — brzostrelni topovi.

Tudi vojno torišče je postalo premajhno. Kopna zemlja ni bil več edini kraj boja. Človek je zanesel vojno tudi na morje, v svetovni vojni celó pod morje in v zrak. Kot omenjeno so štele armade v svetovni vojni po več milijonov vojakov. Ti so se vrhu tega zakopavali v zakope globoko v zemljo, kar je vsako napredovanje sovražnih čet znatno oviralo ali pa celó popolnoma zaustavilo. Treba je bilo torej najti sredstvo, ki bi omogočalo uničevanje večjih množic naenkrat in bi pregnalo posadke iz teh podzemskih trdnjav. In tehnika ga je našla. To so bojni plini, strupeni, pogubni za vsa živa bitja. Težji od zraka so, tako da prodre v vsako globino, se drže tal in tam opravljajo svoje uničevalno delo. Ta sredstva so tem hujša, ker se dajo kombinirati z drugim strašnim orožjem, z letali, da se izvrši napad iz zraka.

Spčetka so uporabljali v svetovni vojni pline s strahotnim očinkom, ki pa se je kasneje že precej omilil zaradi obrambnih sredstev in ukrepov.

Bojne pline so tedaj uporabljali prvenstveno kot napadalno orožje proti vojakom na bojišču. Pa tudi tedaj že so skušali zanesti vojno v zaledje in ogrožati civilno prebivalstvo. To so bili seveda le posamezni pojavi.

Po vojni pa se je zrakoplovstvo močno izpopolnilo, izpopolnili pa so tudi plinska strupena sredstva in tako moramo pričakovati, da se bodoča vojna ne bo omejila samo na bojišče, marveč, da bo sovražnik napadel tudi zaledje, ogrožal civilno prebivalstvo in skušal uničiti razne važne objekte. S tem dejstvom računa danes ves svet in povsod se pripravlja in poučuje tudi prebivalstvo v obrambi proti plinskemu napadu iz zraka.

Tak napad iz zraka utegne biti za napadalca velike koristi zaradi materialne škode, ako se mu posreči zrušiti n. pr. železniške naprave, mostove, tovarne, vojašnice itd., potem pa tudi zaradi zmede, ki jo napravi med prebivalstvom. Če bi se na primer taki uspešni napadi česče ponavljali, bi utegnili nastati v zaledju nemiri zaradi stalnega strahu prebivalstva, nemiri, ki bi lahko ogrožali tudi disciplino vojaštva na bojišču in tako bi bila ogrožena vsa obrambna sila države.

Napad iz zraka s strupenimi plini se izvrši na dvojce načinov:

Prvič na ta način, da vrže sovražnik iz letala bombe, napolnjene s strupenimi plini. Čim prileti bomba na trdna tla, eksplodira in plin se sprosti.

Drugič pa na ta način, da spušča iz letala strupene snovi v obliki rose, ki pada na zemljo kot nevidna strupena megla.

Seveda je učinek plinov različen in zavisi od vrste plina in časa učinkovanja, kakor tudi od koncentracije plina v zraku. Poznamo bežne učinke na posameznih organih, težke poškodbe, ki imajo za posledico trajne poškodbe in pa več ali manj naglo smrt. Vendar je to radi obširnosti snovi poglavje zase. Nas zanima danes le to, kako se ubranimo plinov.

Opasnost plinskega napada ocenjujejo zelo različno. Nekateri gledajo jako mrko v bodočnost in pričakujejo strašnih posledic plinskih napadov, drugi zopet sodijo, da se ta opasnost precenjuje.

No, podcenjevati plinskih napadov iz zraka ne smemo, vendar pa se nam tudi ni treba bati v tem primeru konca sveta, kot ga prorokujejo pesimisti. Vedeti moramo, da se proti vsakemu orožju kaj hitro najde tudi obrambno sredstvo. Poleg tega pa je možnost plinskega napada že zaradi svojstev plinov samih dokaj omejena.

V prvi vrsti bo sovražnik skušal napasti kraje, kjer bo res povzročil občutljivejšo škodo. Plinski napad iz zraka namreč stane mnogo. Drag je pogonski material, kakor tudi bombe in nihče jih ne bo trosil za to, da poruši par hiš ali kaj sličnega. Na ta način se bo verjetno omejil napad iz zraka na kraje, kjer so vojašnice, večje zaloge živil, prometna križišča, tovarne itd. Ogrožena so tedaj v prvi vrsti večja mesta in industrijski kraji, kjer se nahajajo važni objekti. Pa tudi taka mesta niso ogrožena v celoti, ampak prvenstveno le oni predeli, kjer stoje omenjeni objekti. Tako se ta nevarnost že iz tega vidika omejuje. Seveda ni izključeno, da zaide bomba po naključju tudi v drug predel, vendar se posameznim bombam ni težko ogniti.

Omejeno je tudi število bomb, ki jih more natovoriti letalo. Pomisliti namreč moramo, da je letalo itak že zelo obremenjeno z veliko količino bencina, ki ga rabi za tak polet v večje razdalje brez pristanka. Na ta način bi bilo potrebno ogromno število letal (po več sto do par tisoč), da bi se jim posrečilo zastрупiti veliko mesto. To je pa izključeno, ker ni prostora v zraku nad mestom za tako množico letal, poleg tega pa bi tak pohod preprečila lastna letala in pa obramba s topovi.

Še bolj pa se omejuje ta opasnost zaradi svojstva plinov samih, ki se več ali manj hitro razkroje. Najhujši strupeni plini kot cijanove in ogljikove spojine, praktično za sedaj sploh niso uporabljivi baš zaradi tega.

Največje važnosti za uspeh ali neuspeh plinskega napada so vremenske prilike. Lepo sončno vreme, veter ali jačji dež hitro uničujejo pline ali vsaj zmanjšajo njih koncentracijo v zraku, od česar zavisi učinek, dočim je ugodno za plinski napad mirno vreme, brez vetra, brez sonca in brez jačjega dežja. Ob takem vremenu učinkujejo plini po več dni, včasih celo po več tednov. Tako idealnih vremenskih prilik za plinski napad pa je v srednji Evropi večinoma le malo, posebno pa še pri nas, kjer več kot tri četrt leta dežuje ali pa brije burja.

Kljub vsemu temu pa ne smemo podcenjevati opasnosti. Pripraviti se moramo pravočasno nanjo, da nas ne zaloti nepripravljene, kar utesne imeti težke posledice.

Kako se obvarujemo plinov?

Predpogoj za vsako uspešno obrambo je, da ohrani vsakdo razsodnost duha in mirno kri. Le tako preprečimo brezglavo beganje, paniko, kar vselej rodi katastrofalne posledice. V ostalem pa se poslužujemo obrambnih sredstev in obrambnih ukrepov.

Od obrambnih sredstev naj omenim plinsko masko, ki omogoča dihanje v zastrupljenem ozračju. Plinska maska zastira lice neprodušno ter ima v ustnem delu filter, skozi katerega vdihavamo. Ta filter je napolnjen z materialom, ki upija in uničuje strupene pline, jih torej zadržuje in propušča le svež zrak. Tako opremljeni se moremo torej varno in počasi (nikdar hitro!) odstraniti iz zastrupljenega okraja.

Poleg plinske maske imamo tudi aparate, kateri nam dovajajo kisik iz posode, ki jo nosimo s seboj. Na ta način smo popolnoma neodvisni od zraka. Taki aparati so precej težki in pa zelo dragi.

Drugo zaščitno sredstvo je zaščitna obleka, obutev in rokavice. Zaščitna obleka sestoji iz pokrivala, bluze in hlače ter rokavic, ki so gosto tkane in prepojene z lanenim oljem, tako da ne propuščajo plinov in varujejo vse telo. Je pa jako draga. Taka obleka je zaradi tega namenjena v prvi vrsti osebam, ki morajo vršiti službo tudi za časa napada.

Uporaba plinske maske je nekoliko omejena. Neprimerna je za majhno deco in za stare ljudi, ki jim onemogoča dihanje, ker je dihanje skozi masko jako naporno. Neprimerna pa je poleg tega tudi za ljudi, ki so bolni na pljučih in srcu. Take osebe je treba torej spraviti na varno še pred napadom. Za to služijo zavetišča.

Zavetišča so tako zgrajena, da so varna pred bombami in plini in da omogočajo bivanje tudi za dalj časa. Vendar imajo svoje hibe. Prvič so silno draga, tako da je njih praktična vrednost precej problematična. Drugič pa jih je treba večje število; kajti posamezno zavetišče ne sme biti veliko, da ne nudi napadalcu ugodnega cilja. Zato je treba za večja mesta po več majhnih zavetišč, kar seveda stane ogromno denarja in kar premore le bogata država. Poleg tega obstoja še nevarnost, da posebno težka bomba prebije strop zavetišča. Mnogo bolj praktična, mnogo varnejša so naravna zavetja na gričih. Ob grozeči nevarnosti se more tjakaj zateči vse, kar ni nujno zadržano v mestih. Ker so taka zavetja na vzvišenih krajih in oddaljena od mesta, jim ne preti nobena nevarnost. Važna in mnogo varnejša od umetnih so taka zavetja tudi za podeželsko prebivalstvo, ki najde tamkaj zaščito, če treba, zase in za živino. Da se more vsakdo pravočasno spraviti na varno, za to poskrbe posebni svarilni znaki. Umetna zavetja pa so potrebna za one osebe, ki morajo ostati v mestu tudi za časa napada.

Če nas iznenadi napad v mestu samem, potem seveda nam ne preostane drugega, kot da si čimprej sami uredimo tako zavetje. Najbolj varni smo v takem primeru v kleti, ki je obokana. Tu moramo zapreti neprodušna okna in vrata, pred katera obesimo v vodo namočene rjuhe ali preproge, ki nam filtrirajo zrak. In tu počakamo, dokler ni dano znamenje, da je nevarnost minila in je ozračje čisto. Odstraniti pa je

treba iz kleti vse gorljive snovi, da ne nastane požar, ki bi nas ogrožal. Nikdar ne smemo postajati v bližini oken, ker utegnejo drobci bombe razbiti šipe in nas raniti. Če nas napad zaloti na cesti, potem skočimo pod obokane prehode ali vhode, če ne moremo v klet, in tam mirno počakamo, da mine nevarnost. Seveda je treba pri tem paziti, da se ne nahajamo v bližini skladišč vnetljivih snovi kot na primer blizu bencinskih črpalk, sodov, napolnjenih s petrolejem, ker bi se utegnile te snovi vneti in bi njih eksplozija ogrožala naše življenje. V vsakem primeru si takoj natakemo na lice plinsko masko. Če nas iznenadi napad v vlaku, avtomobilu, tramvaju itd., takoj zapustimo voz in zbežimo na varno. Če je to na odprti progi, potem zapustimo vlak in ležemo v jarek ob nasipu. Taka prevozna sredstva so namreč prav priljubljen objekt za bombardiranje, ker vedno vzbujajo sum, da gre za municijski ali vojaški transport. Če se nahajamo na odprtem polju, pri delu na njivi itd., ležemo na tla. Vselej se zadržujemo mirno in tiho. V primeru, da zaidemo v ozračje, zastrupljeno s plinom, ali pa da nas zajame plin in nimamo pri rokah plinske maske, potem si pomagamo na ta način, da tiščino pred usta in nos žepni robec, po možnosti namočen v vodo, ali v katerega smo nasuli vlažno prst. Vse to zadržuje pline in imamo časa dovolj, da pohitimo iz zastrupljenega ozračja na svež zrak.

Vsi predeli mesta, ki bi jih pogodil plin, se vidno označijo in je prehod preko njih prepovedan. Istotako bi bilo opasno, da poiščemo svoje domove, dokler nismo sigurni, da ni do njih prdril plin. Stanovanja, oprema, obleke, cestišča itd., ki jih je pogodil plin, se pred uporabo očistijo plina. Posebno je treba paziti na živež, na vodo in druge pijače. Če jih je pogodil plin, so zastrupljene in vsako uživanje bi značilo živlensko nevarnost. Zaradi tega ne zavžijmo ničesar, kar je količkaj sumljivo, da je zastrupljeno, in tudi živini ne dajmo sumljive krme ali vode. V takem primeru počakajmo in dajmo živež preiskati. Zastrupljen živež, vodo, krmo je treba brezpogojno uničiti. Zaščititi živež in pitno vodo proti plinom je najtežje. To bi bilo možno le v neprodušno zaprtih posodah, kar pa ni v vsakem gospodinjstvu dosegljivo, ker je predrago.

Če smo bežali skozi zastrupljeno ozračje, ali če je v stanovanju zajel plin obleke in obutev, tedaj moramo premeniti obleko in obutev in zastrupljene obleke ne smemo obleči, dokler se temeljito ne očistijo z zračenjem, sončenjem itd.

Poleg plinov so nevarne pri sovražnikovih letalskih napadih tudi vžigalne snovi. Take snovi so na primer fosfor, žveplo in drugi moderni tehnični preparati, ki proizvajajo silno vročino do 3000 in več stopinj. Človeku povzročajo taka sredstva opekline razne jakosti, obenem pa zagnetijo težko udušljiv požar. Gasiti tak ogenj z vodo ni mogoče, nasprotno bi ga tako gašenje še bolj razpihalo. Proti takim sredstvom nimam druge pomoči kot zadostno število za to izvežbanih gasilskih čet.

Po vsem navedenem si moremo ustvariti prilično sliko o nevarnostih, katere ogrožajo civilno prebivalstvo v moderni vojni in moremo spoznati, da se je možno ogniti opasnosti, če si le ohranimo razsodnost. Vsaka panika seveda bi ogrožala tako življenje posameznikov, kakor tudi življenje onih oseb, ki so določene za pomoč v takem primeru.

Dr. Ahčin Marjan.

Nagradna uganka »Kakšne napake delajo gasilci na sliki«

Za nagradno uganko, ki je bila priobčena na notranji strani zadnjih platnic v 9. številki »Gasilca«, smo prejeli 11 rešitev. Največ napak je ugotovil tov. Dragar Vilko, nam. rojnika p. g. č. Ljubljana-mesto, in smo njemu prisodili tudi nagrado.

Ostale rešitve so poslali tovariši: Gostiša Franc, strojnik p. g. č. Bevke (ž. Ljubljana-okolica); Guček Fran, župski starešina, Trbovlje (ž. Laško); Zvan Simon, vodja samaritanskega odseka p. g. č. Bohinjska Bistrica (ž. Radovljica); Jenko Friderik, tajnik p. g. č. Smlednik (ž. Kranj); Pečar Ivan, član ind. gas. čete Maribor-drž. žel. (ž. Maribor-mesto); Dornik Franjo, poveljnik p. g. č. Smolnik pri Rušah (ž. Maribor desni breg); Voršič Ivan, član p. g. č. Sv. Lenart v Slov. goricah (ž. Maribor levi breg); Stemberger Anton, tajnik p. g. č. Mirna peč (ž. Novo mesto); Korošec Franc, član p. g. č. Slatina-Radenci (ž. Ljutomer) in Brdnik Peter, orodjar p. g. č. Sora (ž. Ljubljana-okolica).

Nagrajena rešitev se glasi stilistično nekoliko popravljena in z opazkami v oklepajih: Agregat črpa vodo iz korita, ki nima verjetno dovolj hitrega dotoka, zaradi česar mora po par minutah prenehati. V slučaju, da je mišljen dotok vode v zadostni meri, je agregat postavljen ob sredi, mesto ob koncu korita proti požarišču. Sesalna cev tvori prevelik lok, agregat moramo postaviti bolj naprej, da je sesalna cev bolj ravna in je sesalna košara dovolj globoko pod vodo. (Op.: Najbolje bi bilo postaviti agregat počez čez korito, seveda, če je dovolj širok in bi dobro stal. Gladina vode naj bo vedno nižje kot sesalna odprtina brizgalne.)

Strojnika sploh ni pri agregatu in je stroj brez nadzorstva in postrežbe.

Tlačna cev je zavita in vsa v vijugah, zaradi česar nastaja v cevi trenje, ki zmanjšuje pritisk pri ročniku. Cev bi morali položiti ravno in le pred stavbo napraviti večjo vijugo, da gre brizgalce po potrebi s cevjo naprej. Pri cevovodu ni nobenega gasilca, da bi poškodovane cevi obežal, zato udarja voda skozi nastale luknjice in se na ta način tudi izgublja na pritisku. Tudi ni pri cevi gasilca, ki bi s svinčnikom zaznamoval poškodovana mesta na cevi, da se na ta način nastalo škodo hitreje popravi.

Gasilec-napadalec stoji na tleh in brizga vodo v zrak tako, da pada v loku in brez moči na goreči objekt. Ne pazi na smer vetra in brizga zato za njim, mesto proti vetru. Brizgalceva dolžnost je čim bolj približati se s curkom in brizgati v leglo požara. Pred stavbo ni dvojnika (razvodnika) in tako je obramba sosednjega poslopja onemogočena. V slučaju, da četa nima dvojnika, mora napeljati od agregata dve cevi in z eno reševati še negoreče poslopje, ki je v nevarnosti. (Op.: Seveda, če je dovolj vode.)

Gasilec s hakom (kavljem) v roki je brez potrebe na strehi. Izpostavlja se le po nepotrebnem nevarnosti.

Napadalec-brizgač naj bi stal raje na lestvi, ki bi morala biti postavljena ob koncu hiše. Tako bi obenem napadal in preprečil širjenje požara.

Gasilci kadijo, sedijo, se naslanjajo in postopajo namesto da bi reševali iz goreče hiše pohoštvo in prenosne predmete na varen kraj. Enako bi morali odstraniti tudi iz sosednjega poslopja, ki je v nevarnosti, vse, kar se da rešiti. To bi morali napraviti še posebno, če je dovolj ljudi in je rešitev mogoča brez nevarnosti za življenje.

Dolžnost poveljujočega bi bila, takšne hiše odpraviti in pri tem paziti na vse sodelujoče, ker je z delom zvezana tudi čast in ugled čete.

Opomba urednika: Nekaj rešitev smo prejeli po končanem žrebanju in niso vsled tega omenjene.

»GASILEC« izhaja vsakega 15. v mesecu in stane za člane letno din 20.—, za čete in župe pa din 30.—. Naročnina za inozemstvo din 40.—. Posamezna številka stane din 250. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. Urednik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. Za uredništvo odgovoren Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. Vse dopise pošiljajte na naslov: Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.